

Rady pro
roky 2024
a 2025

Předčasný důchod: *Vše, co potřebujete vědět*

Pravidla, podmínky a plánování

Praktické rady, jak neprodělat

Správné podání žádosti

1. Co je důležité si uvědomit
2. Podmínky přiznání důchodu
3. Finanční krácení za předčasnost
4. Možnosti práce a přivýdělků
5. Rozhodování o předčasném důchodu
6. Aktuální nejčastější otázky
7. Postup žádosti o předčasný důchod

Úvod

Problematikou důchodů se zabývám bezmála 10 let a jednou z nejčastějších věcí, na kterou se mě lidé ptají, je předčasný důchod. Kdy a jak o něj můžu požádat? Vyplatí se mi? Jak funguje krácení? To jsou otázky, které pravidelně dostávám.

Obvykle zaznívají od těch, kteří už jsou unavení z práce a chtějí si užívat klidu. Nebo je trápí zdravotní problémy a už nemohou dále naplno pracovat či dokonce přišli o práci. Další lidé se zase chtějí věnovat rodině, například chtějí trávit více času s vnoučaty. A v horším případě u nich okolnosti vyžadují, aby se postarali o své stárnoucí a nemocné rodiče.

Důvodů, proč lidé zvažují předčasný důchod, je mnoho a jsou individuální. Pravidla jsou ale stejná pro všechny, proto jsem napsal tento praktický návod, abyste se v problematice předčasných důchodů lépe zorientovali.

Popisuji vše důležité, co byste měli vědět, abyste se o předčasném důchodu dokázali co nejlépe rozhodnout. Řeším zde pravidla, krácení i žádost o důchod. A přidávám také praktické rady, co byste měli udělat nebo zvážit, abyste o předčasný důchod požádali v co nejlepším termínu a získali jste tak od státu co nejvíce peněz.

David Budai

O autorovi

Autorem návodu je David Budai, odborník na důchody a šéfredaktor portálu České důchody, který také na platformě Seznam Médium vydává pravidelné komentáře k aktuálnímu dění kolem důchodů. Autor vychází ze zkušeností novináře zaměřeného na problematiku důchodů, z praxe nasbírané při provozování služby kontrolního výpočtu důchodu a z konzultací se čtenáři.

1. Co je důležité si uvědomit

Bohužel předčasné důchody už dnes nejsou tak výhodné, jako tomu bylo dříve. Vláda Petra Fialy v roce 2023 prosadila výrazné zpřísnění prakticky všech parametrů a pravidel, protože chtěla odchody do předčasných důchodů výrazně omezit. A to se podařilo, protože zatímco dříve platilo, že odchod do předčasného důchodu zhruba o jeden rok dříve byl finančně docela výhodný, dnes už tomu tak není. I počet žádostí se od té doby snížil.

Při rozhodování o předčasném důchodu je proto dnes nutné počítat s docela velkým finančním krácením. Navíc až do dosažení důchodového věku jsou nově pozastaveny valorizace procentní výměry, tedy zásluhové části důchodu, a to znamená další finanční ztrátu.

To ale neznamená, že by se předčasný důchod nikomu nevyplatil. Znáám lidi, kteří do předčasného důchodu odešli, a to i za nových podmínek, a své rozhodnutí si nemohou vynachválit. Sice pobírají nižší důchod, ale už nemusí chodit každý den do práce a veškerý čas mohou věnovat rodině, cestování nebo koníčkům, které dlouho zanedbávali.

Většinou mají vyřešené vlastní bydlení a splacené hypotéky, ať už v domku nebo bytě, děti jim odrostly a díky tomu už nemají tak vysoké výdaje, takže jim vystačí pravidelný důchod od státu nebo úspory. Další peníze si pak čerpají třeba z penzijního spoření a občas si zajistí nějakou brigádu nebo přivýdělek.

Samozřejmě to neplatí pro každého. Někteří zkrátka chtějí důchod co nejvyšší a plánují pracovat až do řádného důchodového věku. Zároveň ale s předčasným důchodem počítají jako s pojistkou, kdyby se něco pokazilo, přišli o zaměstnání nebo se objevily nějaké zdravotní komplikace.

Předčasný důchod a předdůchod

Pokud pátráte po možnosti odejít dříve do důchodu, nejčastěji narazíte na označení předčasný důchod a předdůchod. Přestože to zní podobně, jde o zcela rozdílné instituty. Zatímco předčasný důchod je státní a tedy dostáváte peníze od státu, v případě předdůchodu čerpáte vlastní naspořené peníze v rámci penzijního spoření formou osobní „renty“.

Do předčasného starobního důchodu můžete odejít až o 3 roky dříve před dosažením řádného důchodového věku a pravidla, podmínky i výhodnost řeší tento návod.

Pobírat předdůchod je možné začít až 5 let před dosažením řádného důchodového věku. Podmínkou je, že musí trvat alespoň 2 roky a každý měsíc si musíte z penzijního spoření vyplácet minimálně 30 % průměrné mzdy. V roce 2024 jde o částku 12 728,10 Kč. Je tedy nutné mít v rámci penzijního spoření naspořených alespoň 305 474,40 Kč, abyste si předdůchod mohli vyplácet povinné 2 roky. V roce 2025 se tato minimální částka zvýší.

Předdůchod se nepočítá jako doba pojištění, ale je považován za vyloučenou dobu, takže i když nebudete mít žádné výdělky z práce, nesníží vám to váš budoucí starobní důchod. Při pobírání předdůchodu můžete samozřejmě i bez omezení pracovat. Pokud se chcete o možnostech předdůchodu dozvědět více nebo byste chtěli vidět nějaké kalkulace, obraťte se na vaši penzijní společnost.

Co všechno se zpřísnilo

Novela zákona z roku 2023 přinesla následující zpřísnění pravidel pro nově přiznané předčasné důchody:

- Zkrátila se maximální doba předčasnosti z 5 let na 3 roky.
- Výrazně se zvýšilo finanční krácení za předčasnost. Zatímco dříve bylo za prvních 720 dnů krácení nižší, nyní je po celou dobu stejné.
- Valorizace procentní výměry předčasného důchodu je nově pozastavena a až do dosažení řádného důchodového věku se nezvyšuje. Při valorizaci se zvyšuje pouze základní výměra.
- Minimální doba důchodového pojištění pro získání předčasného důchodu se zvýšila z 35 let na 40 let. (Tato změna začala platit v říjnu 2024.)

2. Podmínky přiznání důchodu

Abyste získali nárok na předčasný důchod, musíte splnit následující podmínky:

- Dosáhnete věku, kdy máte **méně než 3 roky** před dosažením řádného důchodového věku. Kdy přesně budete moci o předčasný důchod požádat a kolik dnů vám případně zbývá, si můžete spočítat v kalkulačce na adrese: www.ceskeduchody.cz/kalkulacka-predcasny-duxod
- Musíte dosáhnout minimální doby důchodového pojištění, která činí **40 let**. Do této doby se počítají odpracované roky i náhradní doby. Pokud jste získali méně roků pojištění, žádost o předčasný důchod vám bude zamítnuta.

Podívejte se na příklady:

Pan Jaroslav se narodil v roce 1964 a má řádný důchodový věk 64 let a 10 měsíců. O předčasný důchod může požádat nejdříve v okamžiku dosažení 61 let a 10 měsíců.

Paní Jana se narodila v roce 1963 a vychovala dvě děti, takže má díky tomu řádný důchodový věk 63 let a 8 měsíců. O předčasný důchod může požádat nejdříve v okamžiku dosažení 60 let a 8 měsíců.

Výhoda pro náročné profese

V současné době platí také snížený důchodový věk pro některé náročné profese, konkrétně jde o zdravotnické záchranáře nebo podnikové hasiče. Pokud máte v této profesi odpracováno alespoň 4 400 směn, snižuje se vám důchodový věk o 30 měsíců, a za každých dalších 74 směn pak dochází ke snížení o další 1 měsíc.

Zmiňované maximální 3 roky předčasnosti si pak odečítáte od svého sníženého důchodového věku:

Pan Drahomír se narodil v roce 1964 a pracoval část života jako podnikový hasič. Jeho standardní důchodový věk by byl 64 let a 10 měsíců, ale protože má odpracováno celkem 4 450 směn, má nárok na snížený důchodový věk 62 let a 4 měsíce (o 30 měsíců nižší). Do předčasného důchodu tedy může odejít v okamžiku dosažení 59 let a 4 měsíců, tedy až o tři roky dříve.

Aby vám byl snížený důchodový věk uznán, musíte na Českou správu sociálního zabezpečení (ČSSZ) doložit potvrzení zaměstnavatele o počtu odpracovaných směn. K tomu slouží tiskopis nazvaný **Potvrzení o počtu směn v zaměstnání zdravotnického záchranáře nebo člena jednotky hasičského záchranného sboru podniku**, který si můžete stáhnout na ePortálu ČSSZ ([eportal.cssz.cz](https://portal.cssz.cz)).

Co se chystá v důchodové reformě

Vláda plánuje schválit rozsáhlou důchodovou reformu, která má přinést i některé změny týkající se předčasných důchodů i náročných profesí.

Konkrétně se plánuje následující:

- **Od roku 2026** by mělo platit mírnější finanční krácení předčasných důchodů pro lidi, kteří mají odpracováno alespoň 45 let. Do této doby by se počítala práce (zaměstnání i podnikání), a také vojenská služba a péče o dítě (mateřská a rodičovská).
- **Od roku 2025** by se měl rozšířit seznam náročných profesí, pro které bude platit snížení důchodového věku. Vedle záchranářů a podnikových hasičů by se výhoda nově měla týkat zaměstnanců, kteří mají práci zařazenou ve 4. kategorii. Při odpracování alespoň 2200 směn v náročné práci, což je asi 10 let práce, se důchodový věk sníží o 15 měsíců. Při odpracování 4400 směn dojde ke snížení o 30 měsíců a za každých dalších 74 odpracovaných směn se důchodový věk sníží o další 1 měsíc. Maximální snížení bude 5 let.

Důležité je, že při posuzování výhody se nebude brát v potaz název profese, ale rozhodující bude povaha a její zdravotní škodlivost. Klíčovou roli bude hrát zmíněná kategorie.

V jaké podobě budou tyto chystané změny schváleny, zatím není jasné. Návrh důchodové reformy by měl být finálně schválen do konce roku 2024.

Lidé, kteří pracují ve 3. kategorii a dopadají na ně čtyři škodlivé vlivy (vibrace, zátěž chladem, zátěž teplem a celková fyzická zátěž), měli být podle původního návrhu také zvýhodněni, ale vláda se nakonec rozhodla je vyřadit. Tito zaměstnanci tedy nebudou mít nárok na dřívější důchod, ale plánuje se, že by měli získat vyšší příspěvky zaměstnavatele na penzijní spoření. Detaily ale zatím nejsou k dispozici. Výhoda pro pracovníky ve 3. kategorii se má projednávat v průběhu roku 2025.

3. Finanční krácení za předčasnost

U předčasného důchodu vždy platí, že čím dříve do něj odejdete, tím větší je finanční krácení za předčasnost. Krácení se zvyšuje za každých 90 započatých dnů před dosažením důchodového věku.

Za každý započatý 90denní cyklus se sníží započítávání vašich celoživotních výdělků, konkrétně dochází ke krácení o 1,5 % výpočtového základu. Výpočtový základ představuje přepočítanou hodnotu vašich celoživotních výdělků (v podstatě jde o průměrný měsíční výdělek), který už je pokrácený pomocí takzvaných redukčních hranic.

Obecně jde o krácení výše důchodu přibližně o 1 000 až 2 000 Kč za každý rok předčasnosti, tedy zhruba o 250 až 500 Kč za každý započatý cyklus. Vždy záleží na výši celoživotních výdělků. Toto krácení je navíc trvalé a nezruší se ani po dosažení řádného důchodového věku.

Paní Světlana se rozhodla požádat o předčasný důchod 360 dnů před řádným důchodem. Budou tedy aplikovány 4 cykly za předčasnost a krácení výpočtového základu bude 6 %. Pokud by zvolila datum přiznání o 361 dnů před dosažením důchodového věku, už by měla započítáno 5 cyklů krácení.

Takto vypadá modelový příklad, který ukazuje krácení u člověka, který by měl řádný důchod ve výši 22 500 Kč, což je mírně nadprůměrný důchod a dosáhne na něj většina lidí, kteří celý život pracovali a měli běžné výděvky:

- Řádný důchod: 22 500 Kč
- Předčasný důchod o 0,5 roku dříve: 21 600 Kč
- Předčasný důchod o 1 rok dříve: 20 900 Kč
- Předčasný důchod o 2 roky dříve: 19 600 Kč

Dříve platilo nižší krácení za předčasnost během prvních 720 dnů, ale po vládním zpřísnění je již pro celé období stejné. Je proto důležité myslet na to, že celkové krácení, zvláště při velmi brzkém odchodu do předčasného důchodu, může být docela vysoké. V současné době také platí, že nově přiznané předčasné důchody mají zpomalenou valorizaci.

Pokud momentálně přemýšlíte o předčasném důchodu, vždycky do úvah zahrňte také finanční krácení. Zvažujte, zda vám nižší důchod vystačí na všechny potřebné výdaje, a to i v případě, že se vaše životní situace změní. To, co může z dnešního pohledu vypadat výhodně, nemusí být stejné i za několik let.

4. Možnosti práce a přivýdělků

Při pobírání předčasného důchodu jsou výrazně omezeny možnosti práce, podnikání i některých dalších přivýdělků. Zákon ale stanovuje výjimky, takže i v předčasném důchodu je možné mít některé přivýděvky nebo je možné v menší míře podnikat.

Základním pravidlem je, že zcela vyloučeny jsou jakékoliv výděvky, které zakládají účast na sociálním (důchodovém) pojištění.

Přivýděvky můžeme rozdělit do tří skupin:

1. Zakázané přivýděvky

- **Zaměstnání** – Není možné se běžně zaměstnat, a to ani na zkrácený úvazek. V zaměstnání se totiž vždy odvádí sociální pojištění, a to v případě předčasného důchodu není možné. Pokud byste měli takovou práci, přestal by se vám důchod vyplácet.
- **Rekvalifikace nebo úřad práce** – Není možné být v evidenci úřadu práce, pobírat podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.

2. Omezené přivýdělky

- **Zaměstnání malého rozsahu** – Jde o speciální typ pracovního poměru, například dohodu o pracovní činnosti, kde činí příjem méně než 4 000 Kč měsíčně a nezakládá tedy účast na nemocenském a sociálním pojištění. Tyto příjmy se nesmí počítat, pokud je takových prací více.
- **Dohoda o provedení práce** – V tomto případě nesmí měsíční výdělek překročit 25 % průměrné mzdy, v roce 2024 tedy 10 500 korun, zároveň nelze odpracovat více než 300 hodin za rok. Je však možné mít dohod více u několika zaměstnavatelů a výdělky lze počítat, není tedy problém mít například dvě dohody ve výši 9 000 Kč měsíčně. Od roku 2025 se ale plánuje zpřísnění a pokud je součet výdělků vyšší než 40 % průměrné mzdy (v roce 2024 jde o 17 500 Kč), začnou se z dohod platit odvody a tato práce nebude možná.
- **Autorské honoráře** – Až do výše 10 000 Kč měsíčně je možné mít příjmy z autorských honorářů, tedy například za psaní pro noviny a časopisy nebo jinou uměleckou činnost.
- **Podnikání jako OSVČ** – Je možné vykonávat samostatně výdělečnou činnost, celkový roční výdělek ale nesmí překročit rozhodný příjem 105 520 Kč (částka pro rok 2024). Jinými slovy výdělky musí být tak nízké, aby se z nich neplatilo sociální pojištění. Zdravotní pojištění z výdělků se platí vždy. Za každý měsíc, kdy není činnost vykonávána, se roční limit snižuje o 1/12, tedy o 8 794 Kč.

Všechna omezení jsou platná až do chvíle, než dosáhnete důchodového věku. Od jeho dosažení se již na vás vztahují stejná pravidla jako na řádného důchodce. Je tedy možné standardně pracovat a bez omezení si přivydělávat nebo podnikat.

Omezení jsou přísná, proto je nutné je hlídat. Pokud byste podmínky porušovali, okamžitě byste o výplatu důchodu přišli. Stačí přitom, abyste dané hranice příjmu překročili jen o 1 Kč a budete muset vrátit důchod za celý měsíc. V případě OSVČ dokonce hrozí vrácení důchodu za celý rok, kdy podnikání probíhalo, protože přehled příjmů a výdajů OSVČ se odevzdává vždy za celý uplynulý rok.

Pan Mojmír je v předčasném důchodu a přivydělává si jako opravář aut na dohodu. Nikdy nepřekoná částku 10 000 Kč a jeho roční příjem z oprav se pohybuje mezi 60 až 70 tisíci Kč, takže může bez problémů pobírat důchod.

Paní Štěpánka pobírá od září 2023 předčasný důchod. Už delší dobu má na střeše domu malou fotovoltaiku a má z toho drobné přivýdělky jako OSVČ, ale nikdy nedosáhla na roční limit pro placení sociálního pojištění. V prosinci 2023 ale dostala jednorázovou pracovní zakázku, kterou si vyfakturovala. Letos si podala přehled OSVČ za rok 2023 a zjistila, že svými výdělky z fotovoltaiky i penězi ze zakázky překonala za rok 2023 rozhodný příjem 105 520 Kč. To znamená, že předčasný důchod za září až prosinec bude vrátit.

Paní Romana je v předčasném důchodu a radí s přípravou svateb, funguje jako OSVČ. Většinou si vydělá kolem 50 tisíc Kč za rok. Má narozeniny v červenci a v roce 2025 dosáhne řádného důchodového věku, takže by své podnikání ráda rozšířila. Bez omezení ale může podnikat až od 1. ledna 2026, pro rok 2025 ještě bude platit omezující rozhodná částka.

3. Přivýdělky bez omezení

Je hned několik cest, kterými je možné si i v předčasném důchodu bez omezení přivydělávat. Jde v podstatě o všechny příjmy, ze kterých se neplatí sociální pojištění, tedy například:

- **Příjmy z pronájmu** – Veškeré příjmy z pronájmu nemovitostí i jiných věcí (například umění nebo automobilu) jsou bez omezení.
- **Podíly na zisku** – Bez omezení je možné si vyplácet roční zisky z firem, ve kterých figurujete jako společník.
- **Ostatní pasivní příjmy** – Příjmy z akcií, dluhopisů, kryptoměn, úroků z poskytnutých půjček i dalších oblastí, ze kterých se neplatí sociální pojištění, je možné mít zcela bez omezení.

I na předčasné důchodce, kteří mají vyšší příjmy nebo se z nich odvádí daň z příjmu, se vztahuje povinnost podávat daňové přiznání. Výhodou ovšem je, že se na ně vztahuje standardní sleva na poplatníka ve výši 27 840 Kč, takže je možné žádat také o vracení daně.

Paní Hana pobírá předčasný důchod a má dva byty, které pronajímá. Každý měsíc získá z nájmu 23 000 Kč, ročně si tedy přivydělá 276 000 Kč. Po odečtení nákladů zdaní zisk standardní daní 15 %. Tento přivýdělek nijak neovlivňuje její předčasný důchod. Musí si samozřejmě podat daňové přiznání.

Pan Petr se aktivně zajímá o investování do akcií a kryptoměn. Některý měsíc si vydělá pár korun, jindy jsou to i desítky nebo stovky tisíc. Ať jsou tyto výdělky jakkoliv vysoké, nijak to neovlivňuje jeho předčasný důchod, který může i nadále pobírat. Vše daní podle aktuálních pravidel, ale neodvádí z toho zdravotní ani sociální pojištění.

5. Rozhodování o předčasném důchodu

Když lidem radím při plánování odchodu do důchodu, případně když čtenáři reagují na mé články, setkávám se nejčastěji se dvěma skupinami lidí:

- Ti, kteří chtějí pracovat až do důchodového věku (případně i déle) a důležité je pro ně mít co nejvyšší důchod. Chtějí mít jistotu, že ve stáří budou mít dostatek peněz a jistoty, a právě výše důchodu je pro ně zásadní.
- Ti, kteří chtějí jít do důchodu co nejdříve (klidně i do předčasného důchodu), a to i za cenu nižší částky, kterou budou dostávat. Důležité pro ně je, že skončí v práci, budou mít klid a volný čas, takže se budou moci věnovat zdraví, rodině, vnoučatům nebo svým koníčkům.

Samozřejmě jsou i budoucí důchodci, kteří hledají nějaký kompromis mezi oběma přístupy, ale mám pocit, že zmíněné dvě skupiny převažují. Je nutné říct, že obě priority mají své výhody i nevýhody, a myslím, že by si každý měl s předstihem ujasnit, co je pro něj důležité, aby toho později nelitoval. Píší mi totiž i lidé, kteří se nerozhodli úplně dobře a zpětně toho litují.

Pokud přemýšlíte o předčasném důchodu, je důležité vždy zvážit délku pobírání důchodu. A tady je právě důležité si nejprve ujasnit, jakou máte prioritu, tedy zda je pro vás důležitá především výše důchodu, nebo i okamžik, kdy ho začnete pobírat.

Pohled finanční návratnosti

Představte si třeba pana Jiřího, který za 6 měsíců dosáhne důchodového věku, a nyní přemýšlí, jestli by pro něj bylo výhodné odejít do předčasného důchodu. Celý život pracoval, měl docela slušné výdělků a nikdy neměl výpadky příjmů, takže mu vychází, že řádný důchod bude činit 22 500 Kč. Což je celkem běžná částka u mnoha lidí, kteří v současné době do důchodu odcházejí.

Pokud by požádal o předčasný důchod o 6 měsíců dříve, podle současných pravidel krácení by měl důchod ve výši asi 21 600 korun, tedy o 900 korun nižší. Pan Jiří z toho má obavy, protože si snadno spočítá, že by tak přišel o 10 800 korun za rok, které se mu mohou ve stáří hodit. Je to zcela pochopitelné a mnoho lidí takto přemýšlí.

Pan Jiří by ale mohl přemýšlet i jinak. Sice by byl jeho přiznaný důchod o 900 korun nižší, ale zároveň by ho začal pobírat už o 6 měsíců dříve, tedy mohl by hned skončit v práci. Za tu dobu by od státu dostal vyplaceno 129 600 korun.

Z hlediska návratnosti vyššího důchodu, tedy kdyby měl 900 korun navíc, to znamená, že by muselo uběhnout 144 měsíců ($129\,600 / 900$), než by se finanční efekt srovnal a pan Jiří začal na svém vyšším důchodu „vydělat“. To znamená 12 let. (Ve skutečnosti by to bylo o něco kratší dobu, protože by bylo nutné započítat pravidelnou valorizaci oněch 900 Kč, přesto bychom se pohybovali někde nad 10 lety, záleželo by na budoucí míře valorizace.)

Zvažte aktuální i budoucí potřeby

Při podobných úvahách je samozřejmě vždy nutné brát v úvahu i výši aktuálních výdělků nebo aktuální potřeby v životě a rodině. Pokud má někdo vysoké příjmy a nemá potřebu jít do důchodu, zřejmě o předčasný důchod žádat nebude.

Když se ale někdo potřebuje starat třeba o nemocné rodiče, může pro něj být takové rozhodnutí výhodné.

Vzhledem k tomu, že i v předčasném důchodu je možné si přivydělávat (a některé typy přivýdělků jsou navíc zcela bez omezení), je docela možné, že ve výsledku se člověk, který je v předčasném důchodu, může mít finančně lépe, než kdyby nadále pracoval na plný úvazek. Součet důchodu a drobné brigády, příjmu z nájmu nebo třeba investic do akcií totiž může být vyšší než současná čistá mzda. A po dosažení důchodového věku navíc všechna omezení u výdělků odpadají úplně.

Stejně tak je ale nutné mít na paměti to, že zdravotní stav se může zhoršovat a síly mohou ubývat, takže případné přivýdělků nemusíte mít napořád. To, co může z dnešního pohledu vypadat výhodně, nemusí být stejné i za několik let. Vždy také záleží, jaký typ přivýdělků máte, zda třeba opravy aut, nebo pronájem pole, který není fyzicky náročný.

Někteří lidé, kteří zvolí předčasný důchod, jsou nemile překvapeni, když jim dorazí oznámení o přiznání důchodu a zjistí, jaká částka důchodu jim byla vypočítána. Pokud nemají jiné úspory na stáří nebo dodatečné příjmy například z pronájmu nemovitostí, mohou se dokonce časem dostat do finančních problémů.

Není výjimečné, že se pak tito lidé obracejí na Ministerstvo práce a sociálních věcí a žádají ministra nebo ministryni o takzvané zmírnění tvrdosti zákona. V dopisech pak obvykle popisují tíživou finanční situaci a žádají zrušení krácení za předčasnost. V některých případech se do problémů dostávají kvůli tomu, že se v jejich životě něco změní, například zemře jejich partner či partnerka a oni s důchodem sami nedokážou vyžít.

V některých případech samozřejmě může být předčasný důchod výhodný nebo vítaný. Může jít o situace, kdy má někdo vysoké úspory na stáří, pasivní příjmy nebo se v životě vyskytnou jiné okolnosti, díky kterým může být i krácený důchod dostačující. Záleží také na samotné výši důchodu, je totiž rozdíl, pokud se krátí vysoce nadprůměrný důchod a důchod hluboko pod hranici 20 000 Kč. Situace je vždy individuální a přesně tak je potřeba na vše pohlížet.

Konkrétní životní situace a rozhodování

Při rozhodování o tom, jestli požádat o předčasný důchod v roce 2024, hraje důležitou roli to, že výpočet důchodů v roce 2025 bude velmi výhodný. Dá se říct, že pokud nyní do předčasného důchodu úplně nepotřebujete, je lepší ho odložit na rok 2025 a později.

Toto jsou doporučení pro konkrétní situace, ve kterých se můžete nacházet:

Mám důchodový věk až v roce 2026 nebo 2027, mám práci a o předčasném důchodu jen uvažuji.

Pokud nemáte akutní potřebu odejít do předčasného důchodu kvůli zdraví nebo rodině, tak nedoporučuji, abyste žádali v roce 2024, to se finančně nevyplatí. Své případné úvahy směřujte nejdříve na rok 2025, případně na rok 2026.

Podle toho, co konkrétně bude schváleno v důchodové reformě a jak se bude vyvíjet růst průměrné mzdy (ten ovlivní výpočet v roce 2026), se pak během podzimu 2025 rozhodnete, jestli požádat o předčasný důchod v tomto roce, nebo až v roce 2026 a později.

Mám důchodový věk v roce 2025, pracuji a záleží mi na výhodnosti.

Výpočet důchodu v roce 2025 bude výhodný, takže pokud vyloženě nepotřebujete rychle odejít do předčasného důchodu a plánujete i nadále pracovat, vyplatí se počkat na rok 2025 a požádat o řádný důchod. Naopak vůbec se finančně nevyplatí požádat o předčasný důchod v roce 2024 a využít takzvanou výpočtovou zamítačku, tedy že si pozastavíte výplatu důchodu a zůstanete v práci, toto rozhodnutí je velmi finančně nevýhodné.

V dohledné době plánuji předčasný důchod, ale mám méně než 40 let důchodového pojištění.

Od 1. října 2024 platí, že pro získání předčasného důchodu je nutné mít alespoň 40 let pojištění – ten, kdo podmínku nesplňuje, tak nárok na předčasný důchod nezíská.

Pokud nemůžete dále pracovat, abyste získali další dobu pojištění, můžete zvážit přihlášení do evidence na úřadu práce nebo možnost zpětného doplacení důchodového pojištění. Bez konkrétního důvodu je možné doplatit pojištění až 1 rok zpětně a pak zákon stanovuje i některé konkrétní životní situace, které je možné doplatit i ve větším rozsahu.

Ztratil(a) jsem práci, momentálně jsem na úřadu práce a přemýšlím o předčasném důchodu.

V takovém případě se výhodnost odvíjí zejména od toho, zda pobíráte podporu v nezaměstnanosti a v jaké výši. Pokud je podpora srovnatelná s případným budoucím důchodem, vyplatí se vám být na úřadu práce co nejdéle, protože si tím zkracujete dobu předčasnosti a tedy i krácení, a navíc se vám ještě může do důchodu počítat další doba pojištění.

Doporučuji následující: V **Informativní důchodové aplikaci (IDA)** na ePortálu ČSSZ (eportal.cssz.cz) se podívejte, jaká aktuální výše důchodu vám vychází, a poté ji snižte zhruba o 1 500 Kč za každý rok předčasnosti.

Pokud vám podpora vychází vyšší než důchod, zůstaňte na úřadu práce co nejdéle, ideálně do roku 2025, kdy je výhodnější výpočet, a také do doby, aby vám vycházelo co nejméně 90denních cyklů krácení (důchod se krátí za každý započatý cyklus a počítá se to od řádného důchodového věku). Pokud vám důchod vychází výrazně vyšší, doporučuji zvážit žádost o předčasný.

Pan Marian byl propuštěn ze zaměstnání kvůli nadbytečnosti a od července 2024 je v evidenci úřadu práce. Přesně 3. listopadu dosáhne věku 61 let a 8 měsíců, kdy mu vznikne nárok na předčasný důchod. Momentálně pobírá podporu v nezaměstnanosti ve výši 16 000 Kč. Zkusil si předběžně vypočítat, že jeho předčasný důchod krácený za 3 roky by činil asi 18 000 Kč. Rozhodl se, že o předčasný důchod požádá na konci února 2025. Díky tomu se mu krácení sníží o dva 90denní cykly a navíc díky náhradní době získá další rok pojištění (nezaměstnanost se mu počítá jako náhradní doba), což mu zvýší důchod. Výpočet důchodu v roce 2025 bude navíc výhodnější, než kdyby o něj požádal už letos, a důchod tak bude nakonec činit asi 18 800 Kč. Sice bude pobírat 4 měsíce o 2 000 Kč na podpoře méně, ale díky později přiznanému vyššímu důchodu se mu tento rozdíl vyrovná za 10 měsíců a poté už bude v plusu.

Výpočtová zamítačka: vyplatí se?

V roce 2022 proběhly dvě mimořádné valorizace, na které měly nárok všechny důchody přiznané v daném roce. Nastala tak jedinečná situace, kdy předčasné důchody byly vyšší než později přiznané řádné důchody. Desítky tisíc lidí, kteří původně neplánovali odejít do předčasného důchodu, tehdy využily takzvanou výpočtovou zamítačku.

Jde o postup, při kterém požádáte o předčasný důchod, ale zároveň nadále pracujete a vyděláváte peníze. Tím dojde k pozastavení výplaty důchodu. Poté, co v práci skončíte, požádáte o uvolnění výplaty důchodu a zároveň o započítání další odpracované doby. Zároveň se díky tomu „odmaže“ finanční krácení důchodu za předčasnost. Pokud budete pracovat až do dosažení důchodového věku, zajistíte si, že váš důchod nebude vůbec krácen. Podstatné ale je, že dojde k „zafixování“ podmínek výpočtu důchodu v roce, kdy byl důchod přiznán. Rok 2022 byl velmi výhodný a proto tolik lidí výpočtovou zamítačku využilo.

Od té doby už se taková situace neopakovala, protože v roce 2023 vláda nejprve jednorázově omezila červnovou mimořádnou valorizaci a následně změnila i pravidla pro další mimořádné valorizace. Také zpřísnila pravidla pro předčasné důchody, které již nejsou tak výhodné. Postup z roku 2022 se tedy nevyplatil.

Pokud byste v současné době přemýšleli o postupu výpočtové zamítačky, nedoporučuji to, protože se vám to finančně nevyplatí. Rozhodně tak nedělejte v roce 2024.

Výpočtová zamítačka se v budoucnu může vyplatit prakticky v jediném případě: když bude řádná lednová valorizace velmi výhodná (například ji vláda mimořádně jednorázově navýší) a výhodnost překoná i výpočet nových důchodů v následujícím roce. Pak to může být správná volba pro ty, kteří mají v plánu skončit v práci na konci roku a od začátku toho příštího pobírat důchod. V takovém případě se vyplatí požádat o datum přiznání ke konci aktuálního roku, na jeden měsíc si pozastavit výplatu, skončit v práci dle plánu a pak si výplatu důchodu obnovit. Díky tomu si zajistíte výhodnější valorizaci, a tedy i vyšší důchod, aniž byste museli měnit své pracovní plány. Tato situace je ale spíše výjimečná.

6. Aktuální nejčastější otázky

Skončí krácení předčasného důchodu po dosažení důchodového věku?

Nikoliv. Krácení předčasného důchodu je trvalé a dosažení řádného důchodového věku nic nezmění. Toto krácení je možné zrušit nebo „odmazat“ pouze další prací, která zakládá účast na důchodovém pojištění. To ale prakticky znamená, že je nutné zároveň pozastavit výplatu předčasného důchodu.

Mám odpracováno 45 let. Budu mít díky tomu nižší krácení předčasného důchodu?

Současná vláda skutečně v rámci důchodové reformy plánuje snížení krácení předčasného důchodu na polovinu v případě, že práce či jiná „prospěšná“ činnost (například vojna nebo péče o dítě) trvala alespoň 45 let. Tato změna byla již schválena vládou, prošla Poslaneckou sněmovnou, ale legislativní proces ještě nebyl ukončen, takže zatím výhoda neplatí. V současné době se plánuje, že začne platit od ledna 2026.

Zvažuji, že nyní požádám o předčasný důchod, pozastavím si výplatu a budu dále pracovat, takže si odmažu krácení a vydělám na tom. Platí nyní, že předčasný důchod přiznaný v roce 2024 je výhodnější než řádný důchod v roce 2025?

Nikoliv. Pokud dosáhnete důchodového věku v roce 2025, vyplatí se vám počkat na řádný důchod, protože výpočet v roce 2025 bude výhodnější. Požádáte-li nyní o předčasný důchod a budete pracovat až do důchodového věku, finančně na tom proděláte. Situace výhodných předčasných důchodů, která nastala v roce 2022, již nyní neplatí.

Jak to bude s valorizacemi předčasných důchodů v dalších letech?

Předčasné důchody přiznané od 1. října 2024 a později mají podle zákona pomalejší valorizaci, konkrétně je až do dosažení důchodového věku pozastavena valorizace procentní výměry (zásluhové části) důchodu. V nejbližších 2 až 3 letech ale pravděpodobně nebude toto omezení hrát příliš velkou roli, protože řádné lednové valorizace budou nízké a jejich větší část bude tvořit zvyšování základní výměry, na kterou se omezení nevztahuje. Takto bude ostatně vypadat i valorizace v lednu 2025, kdy drtivou většinu bude tvořit růst základní výměry a ta procentní poroste jen o 0,4 %. (V lednu 2024 se dokonce procentní výměra nezvyšovala vůbec.)

Proč budou valorizace procentní výměry spíše nižší? Výši určuje míra důchodcovské inflace a třetina růstu reálných mezd. V současné době je inflace nízká a pokud se nestane nic nečekaného, bude to tak i pokračovat. Pokud jde o reálné mzdy, ty v poslední době výrazně klesaly, a než se opět začnou do valorizací počítat, bude nutné, aby nový růst nejprve „dorovnal“ předchozí pokles. To se však zřejmě v nejbližších 2 až 3 letech nestane. Samozřejmě se může dostat k moci vláda, která bude schvalovat nějaké mimořádné navýšení valorizací, ale i tak si myslím, že se tak nestane dříve než v roce 2027 nebo 2028.

Jak předčasné důchody ovlivní důchodová reforma a jak se mám zachovat?

Hlavní fáze schvalování důchodové reformy bude probíhat během podzimu a zimy 2024. Návrh již schválili poslanci, ale v současné době ještě není možné definitivně říct, co přesně bude schváleno a kdy to začne platit.

Nyní lze říct, že od roku 2025 by se měl rozšířit seznam náročných profesí, které mají snížený důchodový věk. Pokud v pracujete v profesi, která je zařazena do 4. kategorie, je vhodné odložit předčasný důchod alespoň na leden 2025 a získat tuto výhodu, protože byste pak měli výhodnější výpočet důchodu díky zkrácení délky předčasnosti.

Zároveň se od roku 2026 plánuje snížení krácení pro ty, kteří mají alespoň 45 let pojištění, což může být pro někoho výhodné. Od stejného roku ale má začít nabíhat také úsporná změna, podle které se zpomalí výpočty nových důchodů, konkrétně se méně budou započítávat výdělků i doby pojištění. V současné době nelze úplně odhadnout, jaký to bude mít vliv na výpočet, je nutné počkat na to, co bude opravdu schváleno. Pokud tedy kalkulujete s výhodností kvůli nižšímu krácení, není tady úplně jistota, že to bude tak výhodné.

7. Postup žádosti o předčasný důchod

Pokud jste se rozhodli požádat o předčasný důchod, můžete tak učinit osobně i přes internet. Žádost můžete podat až čtyři měsíce před požadovaným datem přiznání předčasného důchodu. Zvolit si můžete vždy aktuální datum přiznání, nebo datum v budoucnu.

Pozor, o předčasný důchod není možné žádat zpětně, tedy k datu v minulosti. Pokud ještě nejste o datu přesně rozhodnutí, můžete také využít tiskopis **Uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění**, pomocí kterého si „zarezervujete“ možnost podat žádost o důchod i zpětně. Pokud tiskopis uplatníte, můžete kdykoliv během následujících 90 dnů podat žádost o předčasný důchod, a to i zpětně až k datu uplatnění tiskopisu. V případě, že tuto lhůtu nevyužijete, nic se nestane.

Osobně se žádost podává na jakékoliv okresní pobočce ČSSZ, není již nutné dodržovat místní příslušnost podle trvalého bydliště, jako tomu bylo dříve. Při žádosti vám stačí platný občanský průkaz, pokud jste cizinec, prokážete se pasem nebo dokladem o povolení k pobytu. Přinést můžete také případné doklady, kterými doložíte chybějící doby pojištění nebo některé životní situace.

O důchod je možné požádat elektronicky přes internet. Slouží k tomu speciální online služba **Žádost o důchod online** na ePortálu ČSSZ (eportal.cssz.cz). Pro přihlášení ke službě je nutné mít k dispozici datovou schránku nebo takzvanou Identitu občana, tedy elektronickou bankovní identitu, kterou zřizuje banka.

Do žádosti o důchod se automaticky načtou všechny evidované doby důchodového pojištění. Poté doplníte další požadované údaje, případně přiložíte potřebná potvrzení o chybějících dobách. Rozpracovanou žádost si můžete také uložit a vrátit se k ní později.

Po odeslání žádosti s vámi úředníci budou komunikovat v listinné podobě, přes e-mail nebo přes datovou schránku, můžete si vybrat. A v případě potřeby si můžete domluvit také online schůzku s úředníkem ČSSZ na konkrétní den a čas. K tomuto hovoru je nutné mít k dispozici mikrofon a reproduktor, popřípadě sluchátka.

Možnost vzít žádost zpět

Může se také stát, že jste již o předčasný důchod požádali a v dohledné době vám přijde (nebo již přišlo) rozhodnutí o přiznání a stanovení jeho výše. V případě, že je přiznaný důchod výrazně nižší, než jste očekávali, můžete žádost o důchod vzít zpátky. Je ale nutné tak učinit nejpozději do 30 dnů od doručení rozhodnutí od ČSSZ. Stačí zajít na okresní pobočku úřadu, kde s vámi sepiší požadavek na zpětvzetí žádosti. Po uplynutí 30 dnů už to však není možné.

Doplňující informace

Tiskopisy zmíněné v tomto návodu si můžete stáhnout ve formátu PDF na ePortálu ČSSZ (eportal.cssz.cz) v části **TISKOPISY**. Klikněte tam na **PRO POJIŠTĚNCE** a poté na **DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ**. Některé tiskopisy je také možné odeslat elektronicky po přihlášení bankovní identitou nebo datovou schránkou.

Pravidla pro přiznávání starobních důchodů se průběžně mění a v posledních letech navíc nepříjemně často. Může se tak stát, že v době, kdy tento návod čtete, bude něco jinak. Aktuální informace k tomuto návodu a přehled legislativních změn naleznete na této webové stránce:

www.ceskeduchody.cz/navod-predcasny-duxod

Předčasný důchod: Vše, co potřebujete vědět

Text: David Budai

Grafika a sazba: Lucie Vanišová

2. aktualizované vydání. Vydalo nakladatelství Dvojtečka v roce 2024

Připomínky, dotazy anebo nápady na další návody zasílejte na e-mailovou adresu:

david.budai@ceskeduchody.cz

Prosíme, nešiřte nelegální kopie tohoto návodu. Snažíme se dělat naši práci poctivě, abychom vám pomohli při odchodu do důchodu. Příprava návodů je časově náročná a jedině díky tomu, že si naše produkty koupíte, budeme moci v naší práci pokračovat. Pokud nás chcete podpořit, můžete si zakoupit něco z naší nabídky v e-shopu na adrese www.ceskeduchody.cz/obchod

Místo na vaše poznámky:

[illegible]